

A. Pregledna vprašanja

1. Kako je Phillips konstruiral krivuljo, ki povezuje stopnjo rasti mezd in stopnjo brezposelnosti? Kakšna je novejša inačica te krivulje? Kaj moramo upoštevati, da lahko pretvorimo prvo obliko na drugo?
2. Kateri pojav je ovrigel idejo o obstoju izmenjave med stopnjo inflacije in stopnjo brezposelnosti? Kateri element so ekonomisti dodali Phillipsovi krivulji, da so lahko pojasnili dogajanja v 70.-tih in 80.-tih letih v razvitih državah?
3. Imamo s pričakovanji dopolnjeno Phillipsovo krivuljo: $r_w = f(U) + \beta \cdot \pi^e$. Ali pride do premikov te krivulje v razmerah naivnih pričakovanj? Kakšna stopnja inflacije je potrebna v razmerah naivnih pričakovanj za trajno znižanje brezposelnosti?
4. Imamo s pričakovanji dopolnjeno Phillipsovo krivuljo: $r_w = f(U) + \beta \cdot \pi^e, 0 \leq \beta \leq 1$. Ali pride do premikov te krivulje v razmerah adaptivnih pričakovanj (pričakovana inflacija je npr. enaka tehtanemu povprečju inflacij iz preteklih dveh let)? Kakšna stopnja inflacije je potrebna v razmerah adaptivnih pričakovanj za trajno znižanje brezposelnosti?
5. Ali obstaja izmenjava med stopnjo inflacije in stopnjo brezposelnosti v razmerah racionalnih pričakovanj, kjer ni nepričakovanih sprememb politike? Zakaj?
6. Kakšna je razlika med kratkoročno in dolgoročno Phillipsovo krivuljo?
7. Kaj povezuje dinamična krivulja agregatnega povpraševanja? Kako jo dobimo? Kdaj se premakne?
8. Preoblikuj Phillipsovo krivuljo tako, da bosta povezani nominalna mezda in raven zaposlenosti!
9. Katere elemente moramo upoštevati, da dobimo dinamično krivuljo agregatne ponudbe brez pričakovanj? Izpelji to krivuljo!
10. Izpeljava agregatne ponudbe na podlagi teze o oblikovanju cen s pričakovanji o cenah!
11. Kako preidemo iz kratkoročne dinamične krivulje agregatne ponudbe na dolgoročno dinamično krivuljo agregatne ponudbe?
12. Kako poteka v dinamičnem modelu DAS-DAD prilagajanje povečani rasti količine denarja v obtoku, če je: DAS: $\pi = \pi_{-1} + \lambda \cdot (Y - Y^*)$, DAD pa: $\pi = m + \frac{\phi}{\mu} \cdot f + \frac{1}{\mu} \cdot Y_{-1} - \frac{1}{\mu} \cdot Y$? Grafično prikaži pot prilagajanja in opiši pojava stagflacije in preseganja (angl. overshooting) stopnje rasti inflacije nad količino denarja v obtoku?
13. Opiši dogajanje v gospodarstvu, če pride do fiskalne ekspanzije v enem obdobju v dinamičnem modelu DAS-DAD, kjer so pričakovanja adaptivna!
14. Monetaristična razlaga inflacije!
15. Primerjaj politiko postopnega zniževanja inflacije in hitrega znižanja inflacije? Kdaj je slednja lahko zelo učinkovita?

16. Kaj so dohodkovne politike? V čem je problem teh politik za uspešno zniževanje inflacije?
17. Kaj je to stopnja žrtvovanja? Kateri značilnosti DAS so pomembne za zniževanje stopnje žrtvovanja?
18. Pod predpostavko, da je dolgoročna Phillipsova krivulja padajoča, primerjaj postopno zniževanje inflacije in terapijo šoka v diagramu z originalno Phillipsovo krivuljo dopolnjeno s pričakovanji! Analiza je grafična in verbalna!
19. Kakšen pomen vidijo monetaristi v dohodkovnih politikah pri zniževanju stopnje inflacije (vpliv na kratkoročno Phillipsovo krivuljo)? Kaj je pogoj v neoklasični ekonomiki, da ni nobenih stroškov zniževanja inflacije?

B. Problemska vprašanja

1. Dinamična krivulja agregatnega povpraševanja: $Y = Y_{-1} + 2 \cdot f + 2000 \cdot (m_{-1} - \pi_{-1})$,
Phillipsova krivulja: $\pi = \pi^e + 0,8 \cdot \left(\frac{Y - Y^*}{Y^*} \right)$, Adaptivna pričakovanja: $\pi^e = \pi_{-1}$. Začetna raven BDP in potencialnega BDP je 4000. $\bar{A} = 1000, (f = 0)$. Inflacija in inflacijska pričakovanja ter nominalna rast denarja v obtoku so enaka 0.
 - a) Predpostavi, da vlada trajno poveča državne izdatke za 500. Kakšna je raven BDP v letu, ko so se izdatki povečali? Kakšna je stopnja inflacije? Kakšno stopnjo inflacije bo javnost pričakovala v naslednjem letu? Kaj se zgodi z BDP in inflacijo v 1. in 2. letu?
 - b) Predpostavi, da se ponudba denarja začasno poveča za 50%, v naslednjem letu pa se vrne na začetno raven. DAD se ne spremeni prvo leto, kajti denar vpliva na dohodek z odlogom. Kaj se zgodi z BDP in inflacijo v 2., 3. in 4. letu?
 - c) Predpostavi, da ponudba denarja trajno narašča za 50%. Kaj se zgodi z inflacijo v 2., 3., 4. in 5. letu?
2. V dinamičnem modelu DAD-DAS analiziraj učinek povečane rasti denarja v obtoku na realno količino denarja v obtoku, na nominalne obrestne mere, če imamo DAS: $\pi = \pi^e + \lambda \cdot (Y - Y^*)$ in DAD: $\pi = m + \frac{\varphi}{\mu} \cdot f + \frac{1}{\mu} \cdot Y_{-1} - \frac{1}{\mu} \cdot Y$?
3. Gospodarstvo je podano z naslednjima enačbama: povpraševanje po denarju $m + v = \pi + y$, kratkoročna agregatna ponudba $\pi = 1 + \frac{3}{4} \cdot (y - y^*)$. (Enačbi sta v logaritemski obliki.) Kakšen učinek ima 10 % povečanje ponudbe denarja na BDP in raven cen? Kaj nam takšna oblika povpraševanja po denarju pove o učinkovitosti monetarne politike?
4. Friedman in Phelps sta trdila, da se bo na dolgi rok gospodarstvo vrnilo v stanje naravne stopnje brezposelnosti, ne glede na spremembe v plačah in inflacijski stopnji. Pojasni, na kakšnem argumentu je temeljila njuna teza?
5. V gospodarstvu je stopnja inflacije 7 %. Vlada jo želi znižati na 4 %. Predpostavi, da so pričakovanja adaptivna $\pi^e = \pi_{-1}$ in da je bila stopnja inflacije v prejšnjem obdobju 7%.

Phillipsova krivulja je: $\pi = \pi^e - \varepsilon \cdot (u - u^*) = \pi_{-1} - 0.5 \cdot (u - 0.05)$. Primerjaj stopnjo žrtvovanja, če je želi doseči cilj v enem letu oziroma v treh letih.

6. V Sloveniji je proizvod pod polnozaposlitveno ravno. Stopnja inflacije je nad stopnjo rasti denarja. Kaj lahko pričakuješ v prihodnje, če je pričakovana inflacija enaka pretekli inflaciji? Kaj bo s proizvodom, z obrestno mero, z inflacijo? (Pomagaj si z osnovnim DAS-DAD modelom)

C. Vprašanja multiple izbire

- Če pričakovana inflacija naraste za eno odstotno točko, bo nominalna obrestna mera na kratek rok
 - ostala nespremenjena
 - narasla, vendar za manj kot eno odstotno točko
 - narasla za eno odstotno točko
 - narasla, vendar za več kot eno odstotno točko
- Če pričakovana inflacija naraste za eno odstotno točko, bo nominalna obrestna mera na dolgi rok (ob predpostavki, da se realna količina denarja ne spremeni)
 - ostala nespremenjena
 - narasla, vendar za manj kot eno odstotno točko
 - narasla za eno odstotno točko
 - narasla, vendar za več kot eno odstotno točko
- Če pričakovana inflacija naraste za eno odstotno točko, bo pričakovana realna obrestna mera na kratki rok
 - ostala nespremenjena
 - padla, vendar za manj kot eno odstotno točko
 - padla za eno odstotno točko
 - padla, vendar za več kot eno odstotno točko
- Če pričakovana inflacija naraste za eno odstotno točko, bo pričakovana realna obrestna mera na dolgi rok (ob predpostavki, da se realna količina denarja ne spremeni)
 - ostala nespremenjena
 - padla, vendar za manj kot eno odstotno točko
 - padla za eno odstotno točko
 - padla, vendar za več kot eno odstotno točko
- Realni BDP raste po 3% letni stopnji in ponudba denarja po 6% letni stopnji. Kakšna bo dolgoročna inflacija, če je dolgoročna dohodkovna elastičnost po denarju 0.5?
 - 3%
 - 4.5%
 - 6%
 - 7.5%

6. Povečanje stopnje rasti denarja za 1 odstotno točko bo na dolgi rok povečal inflacijo za
- a) 0 odstotnih točk
 - b) 0.5 odstotnih točk
 - c) 1 odstotno točko
 - d) več kot 1 odstotno točko
7. Povečanje stopnje rasti denarja za 1 odstotno točko bo trajno povečal BDP za
- a) 0 odstotnih točk
 - b) 0.5 odstotnih točk
 - c) 1 odstotno točko
 - d) več kot 1 odstotno točko
8. Trajno povečanje državnih izdatkov bo povzročilo
- a) začasno povečanje inflacijo
 - b) trajno povečanje inflacije
 - c) nobenih sprememb v inflaciji
 - d) začasno znižanje inflacije
9. Začasno povečanje stoga denarja bo povzročilo
- a) začasno povečanje inflacijo
 - b) trajno povečanje inflacije
 - c) nobenih sprememb v inflaciji
 - d) začasno znižanje inflacije
10. Hitro znižanje stopnje rasti denarja v obtoku v razmerah adaptivnih pričakovanj povzroči
- a) globoko, a kratkotrajno recesijo
 - b) kratkotrajno recesijo z manjšim znižanjem proizvoda
 - c) rast proizvoda
 - d) globoko in dolgotrajno recesijo
11. Hitro znižanje stopnje rasti denarja v obtoku vodi v razmerah racionalnih pričakovanj in kredibilnosti vladne politike v
- a) globoko, a kratkotrajno recesijo
 - b) kratkotrajno recesijo z manjšim znižanjem proizvoda
 - c) rast proizvoda
 - d) ohranitev polnozaposlitvene ravni proizvoda
12. Če je vladna politika verodostojna in so cene in plače popolnoma fleksibilne, potem velja naslednja trditev
- a) inflacija se lahko zmanjša takoj, vendar to vodi v visoko brezposlenost
 - b) inflacija se lahko zmanjša takoj, brez vpliva na brezposlenost
 - c) inflacija se lahko zmanjša postopoma, brez vpliva na brezposlenost
 - d) inflacije ni mogoče ustaviti oz. zmanjšati

13. V času prilagajanja povečani stopnji rasti denarja realna ponudba denarja najprej _____, nato _____, zato realna obrestna mera najprej _____, nato pa _____.
- a) pada, narašča, narašča, pada
 - b) narašča, pada, pada, narašča
 - c) pada, narašča, pada, narašča
 - d) narašča, pada, narašča, pada
14. Dohodkovna politika je
- a) politika, ki poskuša neposredno vplivati na dinamično agregatno povpraševanje
 - b) politika, ki vpliva na nominalne mezde in cene in s tem na dinamično agregatno ponudbo
 - c) politika, ki dopušča prilagajanje relativnih cen
 - d) politika, ki brez znižanja agregatnega povpraševanja ne more uspešno znižati stopnje inflacije
 - e) politika, katero monetaristi vidijo kot pomemben vzvod za znižanje kratkoročne dinamične agregatne ponudbe in kratkoročne Phillipsove krivulje
15. Gospodarstvo se _____ prilagaja spremembam pod vplivom racionalnih pričakovanj kot pod vplivom adaptivnih pričakovanj.
- a) hitreje
 - b) počasneje
 - c) hitreje, vendar je prilagajanje nepopolno
 - d) počasneje, a je prilagajanje bolj popolno
16. Obkroži pogoje za znižanje inflacije z nizkimi stroški po neoklasični teoriji:
- a) kredibilnost vladne politike
 - b) naraščajočo kratkoročno krivuljo dinamične agregatne ponudbe
 - c) napoved vladnega ukrepa
 - d) padajočo krivuljo dinamičnega agregatnega povpraševanja
 - e) racionalno obnašanje agentov

D. Pravilno / nepravilno

- P N 1. Phillipsova krivulja kaže inverzno povezavo med mezdnno ali cenovno inflacijo in stopnjo brezposelnosti.
- P N 2. Pri postavljanju cen s pribitkom na normalne stroške dela je ob konstantnem pribitku stopnja rasti cen enaka stopnji rasti mezd.
- P N 3. Sočasen pojav povečevanja cen in povečevanja zaposlenosti imenujemo stagflacija.

- P N* 4. V razmerah naivnih pričakovanj se gibljemo po večjih Phillipsovih krivuljah, saj so naivna pričakovanja poseben primer adaptivnih pričakovanj, za katera je značilno, da je kratkoročna krivulja odvisna od pričakovane stopnje inflacije.
- P N* 5. Adaptivna pričakovanja pomenijo, da je pričakovana stopnja inflacije enaka inflaciji iz preteklega obdobja.
- P N* 6. Če se podjetja in zaposleni dogovorijo, da bodo plače prilagajali glede na preteklo raven cen - se pravi, da bo v plačah inflacijska inercija, se inflacija lažje zniža, kot če te inercije ne bi bilo.
- P N* 7. Po teoriji racionalnih pričakovanj je dejanska stopnja inflacije enaka pričakovani in je Phillipsova krivulja navpična, kar pomeni, da ni izmenjave med stopnjo brezposelnosti in stopnjo inflacije na kratek rok.
- P N* 8. Kratkoročna Phillipsova krivulja je bolj strma kot dolgoročna, saj je na kratek rok manjša izmenjava med stopnjo brezposelnosti in stopnjo inflacije.
- P N* 9. Visoka inflacijska pričakovanja znižujejo nominalno obrestno mero.
- P N* 10. Politike agregatnega povpraševanja so neuspešne pri spreminjanju inflacije na dolgi rok.
- P N* 11. Na dolgi rok ima višja stopnja rasti denarja velik učinek na raven cen.
- P N* 12. Na dolgi rok ima višja stopnja rasti denarja velik učinek na realni proizvod.
- P N* 13. Na dolgi rok ima višja stopnja rasti denarja velik učinek na nominalni BDP.
- P N* 14. Na dolgi rok ima višja stopnja rasti denarja velik učinek na nominalno obrestno mero.
- P N* 15. Realne blagajne se na povečano stopnjo rasti denarja najprej odzovejo s povečanjem, v času, ko imamo preseganje pa realne blagajne padajo. Če realne blagajne v celoti padejo, lahko pride do povečanja realne obrestne mere.
- P N* 16. Trajno naraščanje javnih izdatkov poveča ravnotežno stopnjo inflacije. Res pa je, da je to praktično neizvedljivo.
- P N* 17. Kratkoročna dinamična krivulja agregatne ponudbe je navpična na ravni polnozaposlitvenega proizvoda, če so pričakovanja adaptivna.
- P N* 18. Dolgoročna krivulja je ne glede na šolo ekonomske misli vedno navpična, saj je tudi dolgoročna Phillipsova krivulja navpična.
- P N* 19. Stroški zniževanja inflacije bi bili nižji, če je vlada nekredibilna.
- P N* 20. Monetaristi verjamejo, da na dolgi rok ni izmenjave med stopnjo inflacije in stopnjo brezposelnosti.
- P N* 21. Monetaristi verjamejo, da dohodkovne politike lahko pomagajo k hitrejšemu premikanju DAS navzdol, s tem pa v hitrejši znižanje stopnje inflacije.

A. Odgovori na pregledna vprašanja

1. Phillips je povezavo med stopnjo brezposelnosti in stopnjo mezdne inflacije skoval iz dveh povezav:

- pozitivne povezave med presežnim povpraševanjem po delu in rastjo mezd
- inverzne povezave med presežnim povpraševanjem po delu in stopnjo brezposelnosti.

Iz teh dveh povezav lahko razberemo povezavo med stopnjo brezposelnosti in rastjo mezd. Če

je: $r_w = a \cdot \frac{D^N - S^N}{S^N}$ in $\frac{D^N - S^N}{S^N} = b \cdot \frac{1}{u}$ dobimo, da je: $r_w = a \cdot b \cdot \frac{1}{u} = f(u)$. Tako je očitno

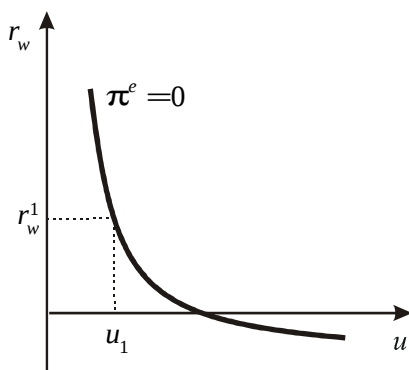
med stopnjo rasti mezd in stopnjo brezposelnosti inverzna povezava. Novejša inačica povezuje stopnjo inflacije in stopnjo brezposelnosti. Tako lahko to povezavo zapišemo kot: $\pi = f(u)$.

Da lahko iz $r_w = f(u)$ preidemo na novo obliko Phillipsove krivulje, predpostavljamo, da se v gospodarstvu cene oblikujejo na podlagi pribitka na normalne stroške dela: $P = \frac{1+z}{q} W$.

Sedaj stopnjo rasti mezd izrazimo z stopnjo rasti cen in dobimo iskano obliko:

$$r_w = \frac{W}{W_1} \frac{W_1}{W_1} = \frac{\frac{q}{1+z} \frac{P}{P_1}}{\frac{q}{1+z} \frac{P}{P_1}} = \frac{P}{P_1} \frac{P_1}{P} = r_p = \pi = f(u).$$

2. Medtem, ko bi Phillipsova krivulja v 60.-tih letih bila empirično potrjena, za 70.-ta leta tega ne bi mogli trditi, saj je v zahodnih gospodarstvih hkrati naraščala stopnja inflacije in stopnja brezposelnosti, oboje skupaj tvori pojav, ki mu pravimo **stagflacija**. Da bi lahko to hkratno povečevanje utemeljili, so ekonomisti vpeljali pričakovanja. Tako nova Phillipsova krivulja nima zgolj ene pozicije, saj se lahko premika gor ali dol, v odvisnosti od pričakovane stopnje ravni cen: $r_w = \pi^e + f(u)$. Ob pozitivni pričakovani stopnji inflacije se ob nespremenjeni stopnji brezposelnosti stopnja rasti mezd lahko poveča.

3. V razmerah naivnih pričakovanj je pričakovana stopnja inflacije enaka 0. Subjekti pričakujejo, da bo raven cen ostala takšna kot v predhodnem obdobju. Phillipsova krivulja se v takih razmerah ne premika, saj obstaja zgolj enostavna povezava (izmenjava ali trade off) med stopnjo rasti mezd in stopnjo brezposelnosti: $r_w = f(u) + \beta \cdot 0 = f(u)$. Da bi dosegli trajno znižanje brezposelnosti, zadošča zgolj trajna konstantna stopnja rasti mezd.

4. Phillipsova krivulja v razmerah adaptivnih pričakovanj se premika, saj je pričakovana inflacija večja od 0 (razen v primeru naivnih pričakovanj, ki so le ena od oblik adaptivnih pričakovanj). Če je v gospodarstvu prisotno zniževanje inflacije, se tudi pričakovana inflacija znižuje in s tem premika Phillipsova krivulja navzdol. Tako lahko prihaja do hkratnega zniževanja stopnje inflacije in stopnje rasti mezd in stopnje brezposelnosti. Če pa je v gospodarstvu visoka inflacija se pričakovana inflacija zvišuje in Phillipsova krivulja se premika navzgor. Za trajno

znižanje brezposelnosti je potrebna naraščajoča stopnja inflacije, saj smo vsakič znova na višji Phillipsovi krivulji in je ob enaki stopnji brezposelnosti stopnja rasti mezd višja.

5. Ne. Ker ekonomski subjekti anticipirajo ukrepe ekonomske politike in tako v povprečju zadenejo dejansko stopnjo inflacije, ki bo nastala v gospodarstvu (dejanska stopnja inflacije je enaka pričakovani stopnji inflacije), je stopnja brezposelnosti takšna, kot če država ne bi vodila nobene politike oziroma na ravni naravne stopnje brezposelnosti.
6. Kratkoročna Phillipsova krivulja povezuje točke, ki predstavljajo izmenjavo med stopnjo inflacije ali mezno stopnjo inflacije in stopnjo brezposelnosti pri dani pričakovani stopnji inflacije. Na dolgi rok je lahko dejanska stopnja inflacije enaka pričakovani stopnji inflacije: $\pi = \pi^e \Rightarrow \beta = 1$, Phillipsova krivulja pa je zato navpična. Če je $\beta < 1$ je dolgoročna Phillipsova krivulja padajoča, vendar je bolj strma kot je kratkoročna Phillipsova krivulja. Če je Phillipsova krivulja tudi na dolgi rok padajoča pomeni, da je možno doseči izmenjavo med stopnjo inflacije in stopnjo brezposelnosti tudi na dolgi rok. To pomeni, da je smiselna ekspanzivna politika agregatnega povpraševanja, ki zniža stopnjo brezposelnosti tudi na dolgi rok. Takšno stališče je značilno za keynesianske ekonomiste. Nasprotno pa monetaristi menijo, da je $\beta = 1$ in da ni dolgoročne izmenjave med stopnjo inflacije in brezposelnosti in tako niso smiselna različne politike povečevanja agregatnega povpraševanja.

7. **Dinamična krivulja agregatnega povpraševanja** povezuje stopnjo inflacije in raven dohodka. Dobimo jo iz IS-LM modela - tako kot navadno krivuljo agregatnega povpraševanja, le da jo dinamiziramo. Iz IS-LM modela smo dobili agregatno povpraševanje zaprtega gospodarstva v naslednji obliki:⁷⁵

$$Y = \frac{h}{h - h \cdot c + k \cdot d} \cdot (a + b + G) + \frac{d}{h - h \cdot c + k \cdot d} \cdot \frac{M}{P} \quad (\text{Faktor pred avtonomnim povpraševanjem je fiskalni multiplikator, faktor pred realno količino denarja v obtoku je denarni multiplikator.})$$

Sprememba povpraševane količine je določena s spremembami avtonomnega povpraševanja in realnih blagajn. Tako dobimo:

$$\Delta Y = \frac{h}{h - h \cdot c + k \cdot d} \cdot \Delta G + \frac{d}{h - h \cdot c + k \cdot d} \cdot \Delta \frac{M}{P} = \frac{h}{h - h \cdot c + k \cdot d} \cdot f + \frac{d}{h - h \cdot c + k \cdot d} \cdot (m - \pi)$$

Za poenostavitev zapisa uporabimo namesto fiskalnega in denarnega multiplikatorja npr. φ in μ (v knjigi M. Senjurja sta d in b) in dobimo: $Y = Y_1 + \varphi f + \mu (m - \pi)$. Če izrazimo stopnjo inflacije eksplicitno, je naša dinamična krivulja agregatnega povpraševanja:

$$\pi = m + \frac{\varphi}{\mu} \cdot f + \frac{1}{\mu} \cdot Y_{-1} - \frac{1}{\mu} \cdot Y$$

Očitno je pozicija krivulje odvisna od stopnje rasti denarja v obtoku, fiskalnega in denarnega multiplikatorja ter od sprememb v fiskalni politiki in predhodnega dohodka. Tako se krivulja DAD premakne vselej, ko se spremeni ena od spremenljivk, ki vplivajo na pozicijo krivulje.

8. Phillipsovo krivuljo lahko zapišemo tudi kot: $r_w = \frac{W - W_{-1}}{W_{-1}} = -\varepsilon \cdot (u - u^*)$, pri čemer ε kaže

odzivnost plač na brezposelnost. Enačba kaže, da v primeru, ko je stopnja brezposelnosti višja od naravne stopnje brezposelnosti (u^*), plače padajo in obratno. To enačbo lahko preoblikujemo: $W = W_{-1} \cdot (1 - \varepsilon \cdot (u - u^*))$. Polna zaposlenost, N^* , je zaposlenost, pri kateri so zgolj brezposelni iz frikcijskih razlogov. Če v enačbi zanemarimo frikcijsko brezposelnost,

pod predpostavko, da se le-ta v času ne spreminja, je stopnja brezposelnosti: $u = \frac{N^* - N}{N^*}$.

Sedaj imamo že povezavo med tekočimi mezdami in zaposlenostjo:

$$W = W_{-1} \cdot \left(1 + \varepsilon \cdot \frac{N - N^*}{N^*}\right)$$

Ta enačba predstavlja inačico Phillipsove krivulje. Če zaposlenost v tekočem razdobju narašča, se plača povečuje in obratno. Če je v tekočem razdobju

⁷⁵ Oznake so takšne kot v 12. poglavju.

zaposlenost večja od polne zaposlenosti, bo v naslednjem obdobju plača preteklega obdobja višja od plače predpreteklega obdobja, Phillipsova krivulja pa se bo premaknila navzgor. Phillipsova krivulja se bo v naslednjem obdobju premaknila navzgor, če tekoča zaposlenost presega polno zaposlenost.

9. Za izpeljavo **dinamične krivulje agregatne ponudbe brez pričakovanj** potrebujemo:

- enostavno produkcijsko funkcijo: $Y = q \cdot N$
- nepopolno konkurenčno določanje cen s pribitkom na stroške dela na enoto proizvoda (angl. mark up pricing): $P = \frac{1+z}{q} \cdot W$
- Phillipsovo krivuljo, ki povezuje zaposlenost in nominalne plače $W = W_{-1} \cdot (1 + \varepsilon \cdot \frac{N - N^*}{N^*})$

Pri izpeljavi moramo upoštevati konstantno produktivnost q in pribitek z v tekočem in preteklem obdobju. Izhajamo iz enačbe za raven cen, v katero vstavimo Phillipsovo krivuljo:

$$P = \frac{1+z}{q} W_{-1} (1 + \varepsilon \cdot \frac{N - N^*}{N^*}). \text{ Če za } W_{-1} \text{ upoštevamo, da je: } W_{-1} = \frac{q}{1+z} P_{-1} \text{ dobimo:}$$

$$P = \frac{1+z}{q} \cdot \frac{q}{1+z} \cdot P_{-1} \cdot (1 + \varepsilon \cdot \frac{N - N^*}{N^*}) = P_{-1} \cdot (1 + \varepsilon \cdot \frac{N - N^*}{N^*}). \text{ Sedaj upoštevamo še povezavo}$$

med dohodkom in ravnijo zaposlenosti, $N = \frac{Y}{q}$ in $N^* = \frac{Y^*}{q}$, in dobimo:

$$P = P_{-1} \cdot (1 + \varepsilon \cdot \frac{Y - Y^*}{Y^*}). \text{ Če vzamemo, da je } \lambda = \frac{\varepsilon}{Y^*}, \text{ je krivulja agregatne ponudbe:}$$

$P = P_{-1} \cdot (1 + \lambda \cdot (Y - Y^*))$. Enačbo še delimo z ravnjo cen preteklega obdobja in odštejemo 1 in dobimo končno obliko **dinamične agregatne ponudbe brez pričakovanj**: $\pi = \lambda \cdot (Y - Y^*)$.

10. Podjetja oblikujejo cenovno politiko na podlagi razmer na trgih. Če je na trgih visoko povpraševanje in je proizvodnja večja kot menijo, da je ustrezna bodo v tekočem letu raven cen dvignili. Podjetje bo dvignilo cene kadar bo povpraševanje v preteklem razdobju večje od polnozaposlitvenega proizvoda. Razlika med preteklim proizvodom in polnozaposlitvenim proizvodom meri pritisk na cene. Podjetje postavlja lastno ceno glede na predvideno prevladujočo ceno v odvisnosti od povpraševanja. Če je povpraševanje višje od polnozaposlitvenega proizvoda, bo podjetje lastno ceno postavilo nad predvideno prevladujočo ceno. Ker pa podjetje ne pozna predvidene prevladujoče cene jo mora oceniti. Najbolj preprosto (in tudi najbolj praktično za našo izpeljavo) je, da vzamemo kot predvideno prevladujočo ceno, ceno iz preteklega obdobja. Tako je algebraična povezava takšna:

$$\frac{P}{P_{-1}} = 1 + \phi \cdot \frac{Y_{-1} - Y^*}{Y^*}. \text{ Oblika, ki smo jo dobili, je inačica Phillipsove krivulje:}$$

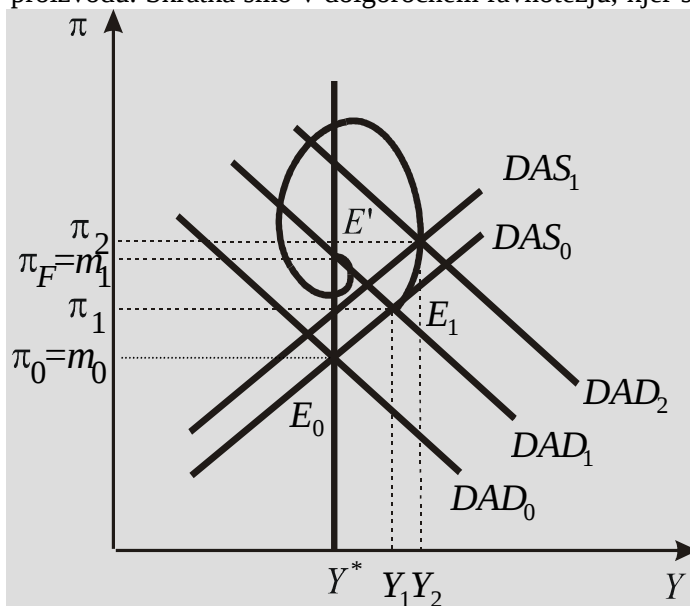
$$\pi = \phi \cdot \frac{Y_{-1} - Y^*}{Y^*}. \text{ Sedaj predpostavljamo, da je proizvod preteklega obdobja enak tekočemu}$$

proizvodu, $\lambda = \frac{\phi}{Y^*}$ in da podjetje pri postavljanju cen upošteva pričakovano inflacijo. Vse te spremembe vključimo v inačico Phillipsove krivulje in dobimo **dinamično krivuljo agregatne ponudbe s pričakovanji**: $\pi = \pi^e + \lambda \cdot (Y - Y^*)$.

11. Kratkoročno krivuljo agregatne ponudbe smo izpeljali na dva načina in sicer tako v nalogi A.9 kot nalogi A.10. Ti dve krivulji predpostavljata naraščanje proizvoda ob povečani stopnji inflacije. Ta izmenjava velja ob dani pričakovani stopnji inflacije. Kakšna je ta pričakovana stopnja inflacije je odvisno od oblike pričakovanj. V glavnem se nanaša razlikovanje med kratkoročno in dolgoročno DAS na adaptivna pričakovanja, saj je v primeru racionalnih

pričakovani krivulja DAS ne glede na rok navpična oziroma je mogoče doseči povečanje proizvoda le inflacijskim presenečenjem (angl. surprise inflation). Za naivna pa vemo, da so zgolj poseben primer adaptivnih. Če spreminjamo pričakovano stopnjo inflacije dobimo različne kratkoročne DAS. Ker je dolgi rok opredeljen kot tisti čas, ko so pričakovanja izpolnjena - kar pomeni, da je dejanska stopnja inflacije enaka pričakovani, $\pi = \pi^e$. Če to velja, dobimo iz enačbe za DAS, da je edini možni proizvod na dolgi rok polnozaposlitveni proizvod. Dolgoročna DAS je tako navpična pri polnozaposlitvenem proizvodu.

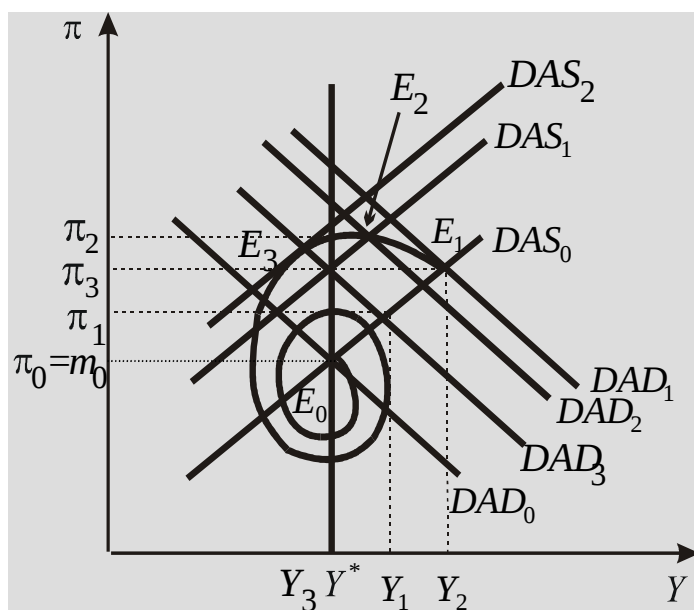
12. Začetni položaj je pri stopnji rasti m_0 in nespremenjeni fiskalni politiki. Stopnja inflacije je določena z začetno stopnjo rasti denarja: $\pi_0 = m_0$. Proizvod je enak polnozaposlitvenemu proizvodu. Skratka smo v dolgoročnem ravnotežju, kjer se DAD_0 in DAS_0 ne premikata. Sedaj

se poveča stopnja rasti denarja v obtoku. Zaradi tega se premakne krivulja DAD navzgor in na desno DAD_1 . Stopnja inflacije je višja. V naslednjem obdobju se pričakovanja o inflaciji povečajo, saj se je π_1 dvignila nad pričakovano stopnjo inflacije. DAS se tako zmanjša in sicer na DAS_1 . Hkrati pa se zaradi povečanega predhodnega proizvoda poveča DAD_2 . Stopnja inflacije se poveča, kakšen učinek imata premika krivulj na proizvod, pa je odvisno od velikosti premikov posameznih krivulj.

V naslednjem obdobju se zopet DAS zmanjša, za DAD pa je odvisno od tega ali se je pretekli dohodek povečal ali ne. Rezultat je, če predpostavljamo, da se je proizvod v drugem obdobju zmanjšal, višja stopnja inflacije in zniževanje proizvoda. Temu pojavu, ki je bil značilen za 70. leta, pravimo stagflacija. V naslednjem obdobju se obe krivulji premikata na levo, zato se proizvod zmanjšuje, kakšen je učinek na stopnjo inflacije, pa je odvisen od premikov krivulj. V delu, ko stopnja inflacije presega stopnjo rasti denarja, prihaja do preseganja (angl. overshooting). V tem času se v bistvu realna količina denarja v obtoku znižuje, kljub povečani rasti denarja v obtoku. Takrat se tudi nominalne obresti povečujejo nad svojo dolgoročno raven ($i = r + \pi^e$). Gospodarstvo se giblje naprej ciklično okoli novega ravnotežja, ki je pri polnozaposlitvenem proizvodu in stopnji inflacije, ki je enaka stopnji rasti denarja, m_1 (točka E').

13. Zopet izhajamo iz dolgoročnega ravnotežja, ko je: $\pi = \pi^e = m_0$, $Y = Y^*$. Ravnotežje prekine povečanje javnih izdatkov ali znižanje davkov v enem obdobju, kar pomeni, da je $f > 0$. Agregatno povpraševanje se poveča in krivulja DAD se premakne na desno in navzgor. Novo ravnotežje se oblikuje pri višji stopnji inflacije kot je stopnja rasti denarja in dohodku nad polnozaposlitveno ravnjo. V naslednjem obdobju se DAS zaradi spremenjenih pričakovanj o ravni cen zmanjša. Hkrati se DAD zmanjša zaradi tega ker ni več fiskalne ekspanzije, je pa večja raven predhodnega dohodka, kar DAD poveča. Kakšen je neto učinek na DAD ne vemo. Tudi učinek na dohodek v drugem obdobju ni jasen, le stopnja inflacije se poveča. Kasneje se obe krivulji premikata na levo, dokler ne pade stopnja inflacije pod stopnjo rasti denarja, ko se dohodek zopet povečuje. Podobno kot pri denarni ekspanziji prihaja do preseganja in stagflacije. Končni rezultat pa je enak kot pred fiskalno ekspanzijo: $\pi = \pi^e = m_0$, $Y = Y^*$. Tokrat je prišlo do povečanja obrestnih mer, saj se je realna denarna ponudba zmanjšala zaradi

tega, ker je bila stopnja inflacije višja od stopnje rasti denarja v začetnem delu, ko so učinki večji. Obrestna mera se je tako povišala. Končni rezultat je izrivanje investicij za enak znesek, kot so se povečali javni izdatki.

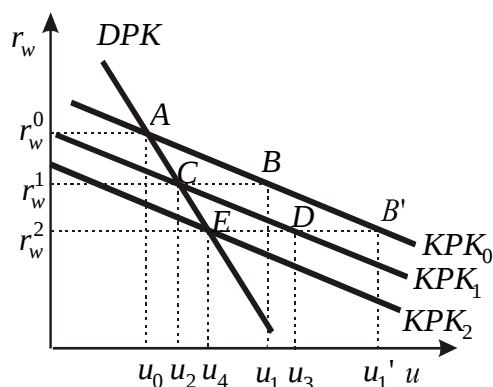
14. Monetaristi analizirajo razmere na dolgi rok, zato v svoji analizi inflacije zanemarjajo kratkoročne šoke na ponudbeni strani (povišanje cen pomembnih surovin npr. naftna šoka v 70.-tih letih), inflacijsko inercijo v obrestnih merah, v pogodbah med delavci in delodajalci. Da bi pokazali njihovo razmišljanje, izhajamo iz kvantitetne teorije denarja: $M \cdot V = P \cdot Y$. Kvantitetno enačbo sprememnim v štiri stopnje rasti⁷⁶: $m + v = \pi + y$. Če izrazimo stopnjo inflacije kot odvisno spremenljivko, dobimo izraz, iz katerega so vidne determinante stopnje inflacije: $\pi = m + v - y$. Monetaristi na dolgi rok predpostavljajo, da je proizvod polnozaposlitven, obtočna hitrost denarja pa konstantna. Tako je inflacija na dolgi rok možna zgolj ob stalni rasti denarja. Odtod monetaristično stališče, da je inflacija predvsem monetarni pojav.
15. Analiza zniževanja inflacije poteka v dinamičnem modelu agregatne ponudbe in agregatnega povpraševanja. Naš cilj je znižati stopnjo inflacije s čim manjšimi stroški - čim manjšim izpadom BDP in čim manjšim povečanjem brezposelnosti. Dezinflacioniranje poteka z znižanjem rasti količine denarja v obtoku, saj vemo, da kratkotrajna sprememba fiskalne politike ne vpliva na dolgoročno inflacijo. Tako bo naš ukrep npr. znižati stopnjo inflacije z 10 % na 3 %, z znižanjem stopnje rasti denarja od 10 % na 3 %. Če se odločimo za postopno zniževanje inflacije, bomo prvo leto znižali rast denarja na 8 %, drugo na 6 % itd. Tako bomo vsako leto znižali DAD. Hkrati pa se bo zniževala DAS zaradi nižjih inflacijskih pričakovanj. V primeru takojšnjega znižanja stopnje rasti denarja z 10 % na 3 % pa se bo DAD premaknila bolj na levo in bo ravnotežje pri nižji ravni dohodka in nižji stopnji inflacije, kot pri postopnem zniževanju inflacije. Pri postopnem zniževanju je inflacija premagana v daljšem obdobju, dohodek pa se v celoti zmanjša za manj kot v primeru ukrepanja s šokom. Prednost terapije s šokom je v kredibilnosti, saj ljudje prej verjamejo, da vlada (CB) želi znižati inflacijo, kot pa v razmerah postopnega znižanja, ko ljudje morda tega ne opazijo. Poleg tega je problem to, ali bo vlada ostala še toliko časa na oblasti, da bo v celoti opravila svojo nalogo. Sklenemo lahko, da je terapija s šokom lahko zelo učinkovita, ko ima vlada visoko kredibilnost in bodo ljudje spremenili svoja pričakovanja zelo hitro, s tem pa se bo DAS **hitreje** premikala navzdol in tako omogočila nižje stroške dezinflacioniranja.

⁷⁶ Vsaka spremenljivka je odvisna od časa. Če enačbo logaritmiramo in odvajamo po času dobimo stopnje rasti.

16. Dohodkovne politike so politike, ki poskušajo znižati mezde in cene z direktnim vplivom. Te politike so usmerjene v agregatno ponudbo. Različne oblike so prepričevanje v pogajanjih za nižje dogovorjene minimalne mezde, zamrznitev plač, zamrznitev cen in podobno. Problem dohodkovnih politik je, da v času zamrznitve prihaja do premikov krivulj povpraševanja in ponudbe na posameznih trgih, ki zahtevajo spremembo relativnih cen v gospodarstvu. Ker pa se cene ne spreminjajo, prihaja do alokativne neučinkovitosti. Kasneje lahko ravno zaradi naknadnega prilagajanja relativnih cen pride do ponovne inflacije. Drugi problem teh politik pa je, da jih je težko izvajati brez politik agregatnega povpraševanja. Če se agregatno povpraševanje ne zniža, ostaja v gospodarstvu še vedno pritisk na cene, ki se bo sprostil takoj, ko se bo prenehalo z dohodkovno politiko.

17. **Stopnja žrtvovanja** je kriterij za primerjavo različnih dezinflacijskih politik. Izračuna se kot razmerje med kumulativno izgubljenih odstotnih izgub proizvoda in zmanjšanja inflacijske stopnje v odstotnih točkah. Stopnja žrtvovanja je odvisna od hitrosti premikanja krivulje DAS in nagiba krivulje DAS. Krivulja DAS se premika hitreje, če se pričakovanja hitreje prilagajajo. Bližje kot so pričakovanja racionalnim pričakovanjem, manjši bodo stroški zniževanja inflacije. Hkrati pa večji nagib kratkoročne dinamične krivulje agregatne ponudbe pomeni manjši padec proizvodnje. Večji nagib je takrat, ko je λ večja. λ pomeni odzivnost cen na odstopanje proizvoda od polno-zaposlitvenega proizvoda. Če je odzivnost večja, bo ob danem znižanju proizvoda znižanje cen večje. Tako se bodo podjetja hitreje prilagodila razmeram na trgu.

18. Začetni položaj v analizi je presečišče kratkoročne (KPK_0) in dolgoročne (DPK) Phillipsove krivulje, ki je označeno s točko A. V primeru postopnega delovanja se pri zmanjšani denarni ekspanziji premaknemo vzdolž kratkoročne Phillipsove krivulje (iz točke A v točko B). Stopnja mezdne inflacije se malo zniža ($r_w^0 \rightarrow r_w^1$), brezposelnost pa se malo poveča ($u_0 \rightarrow u_1$). V naslednjem obdobju se pričakovana inflacija zmanjša, zato se kratkoročna Phillipsova krivulja premakne navzdol $KPK_0 \rightarrow KPK_1$. Nova začetna točka je C oziroma (r_w^1, u_2). Sedaj centralna banka ponovno zniža stopnjo rasti denarja v obtoku in s tem nadalje poveča brezposelnost ($u_2 \rightarrow u_3$), pri čemer se premaknemo v točko D. V naslednjem obdobju agenti ponovno prilagodijo pričakovanja, zaradi česar pride do znižanja kratkoročne Phillipsove krivulje $KPK_1 \rightarrow KPK_2$. V končni fazi se gospodarstvo ustavi pri željeni stopnji rasti mezd in ustrezni brezposelnosti, ki je označena s točko E oziroma (r_w^2, u_4).

Pri šok terapiji centralna banka zniža stopnjo rasti denarja v celoti v prvem obdobju. Premaknemo se po KPK_0 v točko B', kjer je nižja stopnja inflacije, hkrati pa bistveno višja stopnja brezposelnosti (r_w^2, u_1'). V naslednjem obdobju se uskladijo pričakovanja in kratkoročna Phillipsova krivulja se premakne navzdol. Novo ravnotežje se oblikuje pri višji stopnji brezposelnosti kot v začetnem položaju, hkrati pa pri nižji stopnji inflacije (r_w^2, u_4). Končna izida sta v obeh primerih enaka, saj sta končni stopnji brezposelnosti in rasti plač enaki v obeh primerih. Razlika se pojavi v stopnji žrtvovanja. Le-ta je odvisna od nagiba kratkoročne krivulje in nagiba dolgoročne krivulje. Nagiba izražata rigidnost v gospodarstvu. Večja kot je, večji šok povzroči nenadna sprememba v stopnji rasti denarne mase in manj primerna je šok terapija.

19. Monetaristi vidijo v politikah dohodkov sredstvo za pospešeno premikanje kratkoročne Phillipsove krivulje navzdol, s tem pa nižje stroške zniževanja inflacije. V neoklasični ekonomiki je pogoj, da ni stroškov zniževanja inflacije oziroma so le-ti minimalni to, da je politika države kredibilna. Tako subjekti nemudoma prilagodijo lastna pričakovanja, krivulja KPK pa se premakne navzdol.

B. Odgovori na problemska vprašanja

1.

- a) Če vlada trajno poveča vladne izdatke za 500 d.e., je raven BDP v tekočem letu 5000, stopnja inflacije pa je 20 %. ($Y = 4000 + 2 \cdot 500 = 5000, \pi = 0 + 0.8 \cdot \frac{5000 - 4000}{4000} = 0.2$)

Pričakovana inflacija za naslednje obdobje je dejanska inflacija tega obdobja (20%). V prvem letu po ukrepu je fiskalna politika takšna kot v predhodnem letu, zato je $f = 0$, dohodek je 4600, stopnja inflacije pa 32 % ($Y = 5000 + 0 + 2000 \cdot (0 - 0.2) = 4600, \pi = 0.2 + 0.8 \cdot \frac{4600 - 4000}{4000} = 0.32$).

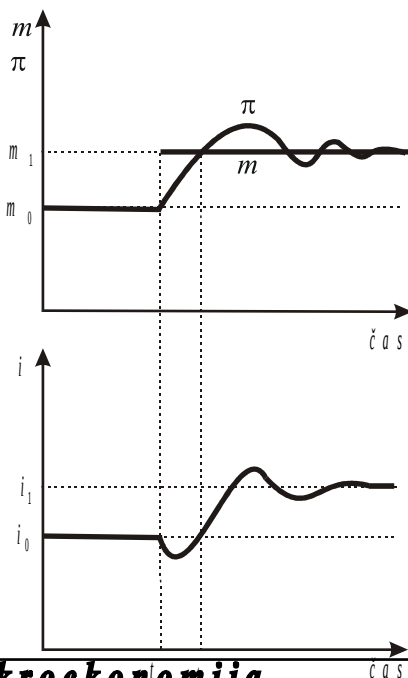
V naslednjem letu je dohodek 4160, stopnja inflacije pa 35.2 %.

- b) Če se ponudba denarja začasno poveča za 50 %, se v tekočem letu dohodek ne spremeni. V naslednjem letu se dohodek poveča za 1000, tako kot pod točko a). Skupaj je dohodek 5000, stopnja inflacije pa je 20 %. Vsi rezultati v tej nalogi so enaki kot v prejšnji nalogi.

- c) Če ponudba denarja raste za 50 % vsako leto, se v tekočem letu dohodek ne spremeni. V naslednjem pa se dohodek poveča na 5000, inflacija pa je 20 % - enako kot pod točkama a) in b). V drugem letu po spremembi pa imamo

$Y = 5000 + 2000 \cdot (0.5 - 0.2) = 5600, \pi = 0.2 + 0.8 \cdot \frac{5600 - 4000}{4000} = 0.52$. V tretjem

letu po spremembi ponovno uporabimo enako formulo za dohodek in stopnjo inflacije, ki sta $Y = 5560, \pi = 0.872$. četrtem letu po spremembi je dohodek 4816, stopnja inflacije pa 103 %.

2. Proces, ki ga analiziramo je tak, kot je bil opisan v nalogi A.12, zato tega dela ne bomo ponavljali. Da bi ugotovili, kakšen učinek ima povečanje stopnje rasti denarja na realno ponudbo denarja, moramo analizirati odnos med stopnjo rasti denarja in stopnjo inflacije. Stopnja rasti denarja je na začetku m_0 , po spremembi pa m_1 . Inflacijska stopnja je v ravnotežju pred spremembo enaka stopnji rasti denarja v obtoku m_0 , po spremembi pa je odvisna od gibanja krivulj DAD in DAS. Ugotovili smo, da najprej stopnja inflacije narašča, kasneje pa pada. Prav tako smo omenili preseganje, ko je stopnja inflacije višja od stopnje rasti denarja. Takrat namreč realna ponudba denarja pada. V naši sliki je površina, ko stopnja inflacije presega denarno ponudbo, večja od površine, ko stopnja rasti denarja presega stopnjo inflacije. To pomeni, da je ukrep povečane rasti denarja v obtoku pripeljal do znižane ponudbe denarja. Zakaj do tega sploh pride. Zato, ker ko narašča stopnja inflacije, naraste tudi

nominalna obrestna mera, s tem pa tudi oportunitetni strošek držanja denarja. Optimalna količina denarja, ki se jo splača držati, je tako manjša. Poglejmo, kaj se dogaja z obrestno mero. Empirično so ugotavljali, da se nominalna obrestna mera premika preko treh faz. Najprej, ko stopnja rasti denarja presega stopnjo inflacije, realna količina denarja v obtoku narašča. To potisne nominalno obrestno mero navzdol. Ta učinek imenujemo **likvidnostni učinek**. Kasneje dohodek naraste in z njim tudi inflacijska stopnja, narašča nominalna obrestna mera. To imenujemo **dohodkovni učinek**. Kasneje nominalna obrestna mera še pojemajoče niha, dokler ne doseže dolgoročnega ravnotežja, ko je enaka vsoti realne obrestne mere in stopnje inflacije, ki je enaka stopnji rasti denarja.

- Analiziramo ravnotežne spremembe, zato najprej izrazimo ravnotežje iz povpraševanja po denarju in kratkoročne ponudbe denarja. Iz povpraševanja po denarju: $m + v = \pi + y$ izrazimo rast dohodka in vstavimo v kratkoročno ponudbo: $\pi = 1 + \frac{3}{4} \cdot (y - y^*)$ ter dobimo: $\pi = 1 + \frac{3}{4} \cdot (m + v - \pi - y^*)$. Izrazimo stopnjo inflacije in dobimo: $\pi = \frac{4}{7} + \frac{3}{7} \cdot (m + v - y^*)$. Če se ponudba denarja poveča za 10 %, se raven cen poveča za 30/7 % oziroma 4.3 %. Če hočemo izračunati BDP, moramo stopnjo inflacije vstaviti v enačbo ponudbe: $y = m + v - \frac{4}{7} - \frac{3}{7} \cdot (m + v - y^*)$, kar nam da pri 10 % rasti denarne mase povečanje proizvoda za 40/7 oziroma 5.7 %. Ker krivulja povpraševanja po denarju ustreza kvantitativni teoriji denarja, je LM navpična. V tem primeru je monetarna politika najbolj učinkovita. Začetno povečanje ponudbe denarja povzroči povečanje ravni cen. Povečanje cen pa premakne krivuljo LM nazaj proti izhodiščnemu položaju.
- Njuna trditev sloni na definiciji naravne stopnje brezposelnosti, ki pravi, da je naravna stopnja brezposelnosti tista, pri kateri je trg dela v ravnotežju. Dokler je brezposelnost nad naravno stopnjo, imamo na trgu dela presežek ponudbe dela. Presežna ponudba dela povzroči, da realne plače padejo. Podjetja bodo pripravljena zaposliti več delavcev, manj ljudi pa bo želelo delati. To bo vodilo v zmanjševanje stopnje brezposelnosti in približevanje le te k naravni stopnji brezposelnosti. Ravno obratno se bo zgodilo, ko bo nezaposlenost manjša od naravne stopnje. Na kratek rok je torej možna izmenjava med inflacijo in brezposelnostjo, na dolgi rok pa te izmenjave ni več.
- Če je sedanja stopnja inflacije 7 %, pričakovana pa 4 %, lahko iz Phillipsove krivulje izračunamo stopnjo brezposelnosti. Le ta je 11 %. V naslednjem letu se bodo pričakovanja prilagodila dejanski stopnji brezposelnosti (imamo navpično dolgoročno Phillipsovo krivuljo) in bo stopnja brezposelnosti zopet enaka 5 %. Stopnja žrtvovanja je razmerje med kumulativno odstotnih točk brezposelnosti in odstotnimi točkami znižane inflacije. V našem primeru je stopnja žrtvovanja enaka 2. V drugem primeru, ko gre za postopno zniževanje inflacije pa je stopnja žrtvovanja izračunana na podoben način in je enaka 2 (upoštevamo, da se vsako leto enako zniža stopnja inflacije).
- Output bo najprej padal, inflacija pa se bo zniževala. Ko bo stopnja inflacije padla pod stopnjo rasti denarja, se bo začela povečevati realna količina denarja v obtoku, s tem pa naraščati agregatno povpraševanje. Output se bo povečeval. Gospodarstvo se bo najprej v manjših ciklih vrnilo v dolgoročno ravnotežje. Tak sklep bi za Slovenijo lahko dali, če bi veljale številne predpostavke, poleg tega se ne bi smela spreminjati produktivnost. Le ta se v Sloveniji povečuje, kar premika polnozaposlitveni output in s tem krivuljo DAS na desno. Tako se lahko zaradi tega hkrati povečuje tako proizvod, kot tudi znižuje inflacija že sedaj, ko je stopnja inflacije višja od stopnje rasti denarja. (Hkrati se povečuje fizičen obseg kapitala.)

C. Odgovori na vprašanja multiple izbire

1. <i>b</i>	5. <i>b</i>	9. <i>a</i>	13. <i>b</i>
2. <i>c</i>	6. <i>c</i>	10. <i>a</i>	14. <i>b,d,e</i>
3. <i>b</i>	7. <i>a</i>	11. <i>d</i>	15. <i>a</i>
4. <i>a</i>	8. <i>b</i>	12. <i>b</i>	16. <i>a,c,e</i>

D. Odgovori pravilno/neppravilno

1. <i>P</i>	5. <i>N</i>	9. <i>N</i>	13. <i>P</i>	17. <i>N</i>	21. <i>P</i>
2. <i>P</i>	6. <i>N</i>	10. <i>N</i>	14. <i>P</i>	18. <i>P</i>	
3. <i>N</i>	7. <i>P</i>	11. <i>P</i>	15. <i>P</i>	19. <i>N</i>	
4. <i>N</i>	8. <i>N</i>	12. <i>N</i>	16. <i>P</i>	20. <i>P</i>	